

schilda.com

“THE DAYS WE DON’T GIVE IN.” THE ROMANIAN SOCIAL MOVEMENTS BETWEEN 2012 AND 2015

"Pes Etmediğimiz Günler." 2012 ve 2015 Yılları Arasında Romanya'daki Sosyal Hareketler

Author: Diana Margarit

Translator: Didem ÖZDEMİR ALBAYRAK

Source URL:

<http://eastblog.univie.ac.at/2016/01/13/the-days-we-dont-give-in-the-romanian-social-movements-between-2012-and-2015/>

URL:

<https://www.schilda.com/2017/02/20/pes-etmedigimiz-gunler-2012-ve-2015-yillari-arasinda-romanyadaki-sosyal-hareketler/>

"Pes Etmediğimiz Günler." 2012 ve 2015 Yılları Arasında Romanya'daki Sosyal Hareketler

Romanya'da son yaşanan sokak protestolarının tarihi kısa fakat yoğunluğu fazladır. Dünya genelindeki protesto örneklerini izleyerek, farklı siyasi kararlara karşı olan hoşnutsuzluğunu ve öfkesini göstermek yoluyla Romanya'daki sivil toplum pasiflik kabuğundan sıyrıldı. Romanya'daki sosyal hareketlerin farklılığı, Avrupa'nın bütün ülkelerinde kemer sıkma politikalarına karşı oluşan protesto dalgasının aksine, bu hareketlenmenin ekonomik kökenlerden dolayı olmaması, aksine görünüşte önemsiz ve farklı sosyal hadiselerden kaynaklanmış olması gerçeğidir.

2012'ye kadar, Romanya'daki sivil toplum, zayıf, şevksiz ve siyasi karar alma süreçlerine önemli derecede etki etmesini sağlayacak bütünlükten yoksundu. 1989'da komünist rejimin çöküşünü izleyen bir yıldan diğerine, siyasi partilere, aktörlere ve kurumlara olan güven dramatik bir şekilde azaldı. Bu gerçek, kendi çıkarlarını ve isteklerini ifade etmekten ve bu hususlarda konsensüs sağlamaktan yoksun bir sivil toplumla birlikte, siyasi sınıfların meşruiyeti konusunda akut bir krize neden oldu. 2012 yılında, Avrupa çoktan kemer sıkma politikaları karşısı sokak gösterileri ile anılmaya başlamışken, Romanya hiçbir öfke ya da en azından hoşnutsuzluk sinyali vermedi. IMF'nin yanı sıra ekonomik kriz nedeniyle uygulanmaya başlayan mali kesintiler ve katı iktisadi ve sosyal önlemlere rağmen Romanya vatandaşları, hükümet ve uluslararası örgütler tarafından uygulanan ağır yükümlülükleri taşıyormuş gibi gözüktü.

Sokak protestoları, Ocak 2012'de, siyaset arenasının güvenilir figürlerinden ve Resüstasyon (Canlandırma) ve Kurtarma için Mobil Acil Servis'lerinin (SMURD) kurucusu olan Raed Arafat Sağlık Bakanlığı Müsteşarlığı pozisyonundan alındığında aniden başladı. Kamuoyunun öfkesi, liberal demokrat hükümetin siyasi kemer sıkma önlemlerinin yanı sıra sağlık sistemindeki eksikliklere yöneldi. O zaman muhalefette olan, (Sosyal Demokrat Parti ve Milli Liberal Parti tarafında kurulan) Sosyal-Liberal Birlik'in dahil olması nedeniyle gösteriler kısmı olarak siyasileşti ve Başbakan istifaya zorlanana kadar devam etti.[i]

2012 Mayıs'ı ile Devlet Başkanı ve yeni Başbakan'ın (Sosyal-Liberal Birlik'in lideri) birlikte çalışmasından doğan tansiyon ve dünya genelindeki işgal et protestoları genel hoşnutsuzluk yaratan bir takım kararlarda kendini hissettirdi. Artan hoşnutsuzluğun örnekleri; Sahtecilik Karşısı Ticaret Anlaşması (ACTA) ve İnternet sansürü protestosu[iii], Papyon Hareketi (the Bowties Movement)[iiii] ve Tırnak İşareti Protestosu (Quotations Mark Protest)[iv] olarak verilebilir. ACTA karşısı gösteriler, internetteki aktiviteleri düzenleyen kanunun müzakere edilmesi gerekliliği konusunda politikacıların gösterdiği isteksizlikten doğan itirazı ve diğer ülkelerde aynı hususu protesto eden protestocularla gösterilen birliği ifade etmeye yönelikti. Diğer iki sosyal hareket, aşikar bir entelektüel yönelime sahipti: Papyon Hareketi, kurumun bütünlüğünü ve siyasetten bağımsız karakterini etkilemesinden korkulan Romanya Kültür Enstitüsü'nün Parlamento'ya tabi kılınması kararıyla ilgili iken Tırnak İşareti Protestosu, Başbakan'ın doktora tezinde intihal yapmasıyla alakalıydı. Bu üç protesto, basında 2012 yılındaki ilk protesto kadar yer almadı ancak Romanya'daki sivil toplumun uyandığına dair sinyaller yolladı. Buna ek olarak, daha sonraları siyasi mekanizmaya karşı gösterilen sivil birleşmenin ve sosyal mobilizasyonun sahici kanıtlarına doğru evirilen depolitize protestoların ilk türlerini temsil ettiler. Hatta, Arafat'ı destekleyen protestolar, Demokrat-Liberal Parti'ye karşı siyasi destek elde etmek için Sosyal-Liberal Birlik tarafından kısmı olarak organize edilen ve kullanılan son siyasileştirilmiş harekettir. Bu protestoları izleyen büyük sosyal hareketler neredeyse tamamen sivil toplum tarafından sosyal medya aracılığı ile organize edilmiş ve bu hareketlerin siyasetten bağımsız karakteri, Romanya Baharı'nın başlangıcından Colectiv Devrim'e kadar devam eden süreçte kullanılan "Bütün partiler aynı pislik" (Toate partidele, aceeași mizerie) gibi sloganlarla ve kendisini protestocularla ilişkilendirmeye çalışan ve meydanlara gelen siyasetçilerin çabukça reddedilmesiyle ortaya konmuştur. [v]

Eğer 2012 yılına türlü türlü ama küçük protestolarla hakim olmuşsa onu izleyen yıl Romanya kamu alanında çevreci protestoların daha önce görülmemiş ve bilinmeyen yanlarına şahit oldu. Romanya Baharı olarak adlandırılan dönem, 1 Eylül 2013'te başladı ve 11 Ocak 2014'e kadar devam etti. Altı ay boyunca her Pazar, Romanya'nın bütün büyük şehirlerinden ve Romanya diasporasından binlerce kişi, (Apuseni Dağları'nda küçük bir köy olan) Roşia Montana'da yabancı bir şirket (Gabriel Resources) tarafından yapılan madencilik sömürüsüne karşı itirazlarını ortaya koydu. Öncekilerine kıyasla bu hareketin farklılığı, protestocuların heterojenliğinden ve ana akım medyanın yanı sıra yerel ve milli siyasi otoriteler tarafından desteklenen bir projeye karşı takdire şayan bir halk hareketi sağlamasında yatıyordu. Romanya Baharı, çevreci ve sosyal bir hareket olarak başladı ancak kısa zamanda halkın sesine kayıtsız kalan, yozlaşmış ve güvenilirliğini yitirmiş siyasetçileri ve siyasi otoriteleri protesto eden bir harekete dönüştü. Aynı zamanda, bu protesto dalgasının amaçları, Chevron'un hidrolik kırılma yönetimi kullanarak kaya gazı çıkarma ruhsatı kazandığı Romanya'nın başka bir köyü olan Pungeşti'yle birlik göstermesi ile pekişti. Hidrolik kırılma karşıtı hareket 2012[vi] yılında başladı fakat 2013 yılında Romanya Baharı[vii] ile birlikte doruğa çıkan ulusal ayaklanmalara dönüştü.

Önceki kadar geniş bir çaplı bir gösteriye olamasa da çevreci protestolar 2015 Mayıs'ına kadar devam etti. Yolsuzluk Romanya'daki siyasetçilerin ve oligarkların çıkarlarıyla iç içe geçen girift bir ilişki olan yasadışı tomrukçuluğa[viii] karşı Romanya'nın bütün büyük şehirlerindeki meydanlarda binlerce insan bir araya geldi. 2015 Mayıs'ındaki olaylar, siyasi karar alma süreçlerinde aynı derecede yansıma bulamadığı için (Yasadışı Tomrukçuluğu yasaklayan Orman Kanunu'nda[ix] yapılan değişikliklere ve vatandaşların kamyonlara yüklenen tomrukların yasal olup olmadığını kontrol etmelerine imkan veren Orman Radarları'nın[x] oluşturulmasına rağmen Romanya hala her saat başı üç hektar ormanlık alan kaybetmektedir[xi]) başarısız olarak nitelendirildi ve 2012 yılından önce olduğu gibi sivil toplum uykuya dalmış gibi algılandı. Sivil hareketlerin küçük başarılarına rağmen önemli bir değişiklik olmadı. Siyasi arena hala sahici bir reformdan çok uzaktı.

Birkaç ay önce, daha kesin olmak gerekirse 30 Ekim 2015'te, Colectiv aslı bir gece kulübünde çıkan bir yangın birkaç düzine genç insanı öldürdü ve yüz kişiden fazlasının da yaralanmasına neden oldu. Colectiv'deki yangın, Romanya'nın gerçekleri olan yapısal problemlerin birçoğunu barındırıyordu. Kulübün, yüzlerce kişiye hizmet sunmak için yasal izni yoktu ve bütün yasal şartları yerine getirmemişti. Yerel otoritelere kolayca rüşvet verilebiliyor ve kamusal alanlar genellikle kontrol edilmiyor. Ayrıca, hastaneler de olayın mağdurlarına sağlık hizmeti sağlamak için yeterli insan ve maddi kaynağa sahip değildi. Bu olay özelinde, hiçbir siyasi lider sorumluluğu kabul etmedi. Üç günlük milli yastan sonra binlerce kişi (Bükreş'te 35,000 kişi ve bütün diğer şehirlerde binlerce kişi[xii]) Colectiv Devrimi (birlik fikri ve kulübün adından yola çıkarak oluşturulmuş bir isim) başlattı ve siyasi sistemde reformun yanı sıra Başbakan Victor Ponta'nın, İçişleri Bakanı Gabriel Oprea'nın ve Bükreş 4. Bölge Belediye Başkanı Cristian Popescu Piedone'nin istifasını talep etti[xiii]. Ertesi gün, kamuoyunda itibarını yitirmiş olan Başbakan istifa etti.[xiv] Bunun bir sonucu olarak Devlet Başkanı Klaus Iohannis protestoculardan, siyasi sistemin reformu[xv] için önerilerini hazırlamalarını istedi. Sosyal medyada ve meydanlarda şu gibi fikirler ifade buldu: sağlık ve eğitim için daha fazla fon ayrılması, yolsuzluk, rüşvet ve adam kayırmayı ortadan kaldırmak için önlemler ve siyasi karar alma sürecinin şeffaflığının artırılması, Parlamento'daki vekillerin sayısının 300'e indirilmesi, sosyal birliğin teşvik edilmesi, Ortodoks Kilisesi'nin ekonomik faaliyetlerinin vergilendirilmesi (25 yıl içerisinde ilk defa protestocular direkt olarak Ortodoks Kilisesi ile ilgili hoşnutsuzluğu dile getirdi) ve benzeri. Bu yüzden, Aralık ayı başında teknokratlardan oluşan bir hükümetinin atanması, uzun zamandır beklenen ve gerçekten hak edilmiş bir zafer olan, sivil toplumun baskılarının direkt sonucunu temsil etmektedir.

KANYAKÇA / REFERENCES

- [i] Helen Pidd. 2012. "Romanian Prime Minister and Cabinet Resign En Masse". *The Guardian*, 7 February. <http://www.theguardian.com/world/2012/feb/06/romania-pm-cabinet-resign>.
- [ii] Alina Neagu. 2012. "Proteste împotriva ACTA în mai multe orașe ale țării. La București au manifestat câteva sute de oameni" [Anti-ACTA Protests in Several Cities of the Country. In Bucharest Several Hundreds of People Marched]. *Hotnews*, 11 February. <http://www.hotnews.ro/stiri-esential-11481423-proteste-impotriva-acta-mai-multe-orase-ale-tarii-40-mi-oameni-anuntat-prezenta-mitingul-din-bucuresti-pest-25-mii-cluj.htm>.
- [iii] V. Cozmei, and C. Barbu. 2012. "Mișcarea papioanelor: circa 500 de oameni au protestat tăcut la ICR" [The Bowties Movement: About 500 People Silently Protested to RCI]. *Hotnews*, 18 June. <http://www.hotnews.ro/stiri-cultura-12557081-miscarea-papioanelor-circa-500-oameni-protesteaza-ta-cut-icr.htm>.
- [iv] "Protestul ghilimelelor în București și Cluj Napoca" [The Quotations Mark Protest in Bucharest and Cluj Napoca]. 2012. *Newskeeper.ro* <https://newskeeper.ro/articol?id=C3B208CE7F38D2F9FC035216EA81ED93&data=2012-07-03>, 3 July.
- [v] "Mihail Neamțu, alungat de protestatari din Piața Universității" [Mihail Neamțu, Chased by the Protesters from the University Square]. 2013. *România Liberă*, September 18. <http://www.romanalibera.ro/politica/institutii/mihail-neamtu-alungat-de-protestatari-din-piata-universitatii-312910>; "Incendiu Colectiv. Un politician apropiat PNL, alungat de la protestul din Timișoara" [The Fire from Colectiv. A Politician Closet o PNL, Chased from the Protest in Timișoara]. 2015. *România TV*, November 5. http://www.romaniatv.net/incendiu-colectiv-un-politician-apropiat-pnl-alungat-de-la-protestul-din-timisoara-video_255201.html.
- [vi] Tomasz Daborowski and Jakub Groszkowski. 2012. *Shale Gas in Bulgaria, The Czech Republic and Romania. Political Context, Legal Status, Outlook*. Centre for Eastern Studies. http://aei.pitt.edu/58010/1/shale_gas_in_bulgaria_the_czech_republic_and_romania_net_0.pdf, 22-26.
- [vii] Raluca Beșliu. 2013. "Get the Frack Out of Romania!". *CNN*, October 17. <http://ireport.cnn.com/docs/DOC-1049728>; Euronews. 2013. "Romania: A Small Village's Anti-Fracking Protest Spreads to the Capital", October 17. <http://www.euronews.com/2013/10/17/romania-a-small-village-s-anti-fracking-protest-spreads-to-the-capital/>.
- [viii] Andrei Luca Popescu. 2015. "Proteste față de defrișările din România" [Protests against Logging in Romania]. *Gandul.info*, May 9. <http://www.gandul.info/stiri/proteste-fata-de-defrisarile-din-romania-klaus-iohannis-cred-ca-protestul-d-e-astazi-este-perfect-legitim-14234300>.
- [ix] "Președintele Iohannis a promulgat legea de modificare a Codului Silvic" [President Iohannis Promulgated the Law Modifying the Forest Code]. 2015. *Mediafax*, June 5. <http://www.mediafax.ro/social/presedintele-iohannis-a-promulgat-legea-de-modificare-a-codului-silvic-14411080>.
- [x] Laura Mitran. 2014. "Radarul pădurilor. Oricine va putea cere verificarea legalității unui transport de lemn apelând 112" [Anyone Could Ask to Verify the Legality of Any Load of Wood by Calling 112]. *Mediafax*, September 26.

<http://www.mediafax.ro/social/radarul-padurilor-oricine-va-putea-cere-verificarea-legalitatii-unui-transport-de-lemn-apeland-112-video-13351623>.

[xi] Greg Norman. 2015. "Romania Struggles to Turn the Tide of Illegal Logging". *Mongabay*, December 4.

<http://news.mongabay.com/2015/12/romania-struggles-to-turn-the-tide-of-illegal-logging/>.

[xii] "Romania: Protests Despite Victor Ponta's Resignation". 2015. *BBC News*, November 5. <http://www.bbc.com/news/world-europe-34726826>.

[xiii] Andra Timu, and Irina Vilcu. 2015. "Thousands Protest against Romanian Premier after 32 Die in Fire". *Bloomberg.com*, November 3.

<http://www.bloomberg.com/news/articles/2015-11-03/thousands-protest-against-romanian-premier-after-32-die-in-fire>.

[xiv] Mark Tran. 2015. "Bucharest Nightclub Fire: PM and Government Resign after Protests". *The Guardian*, November 4.

<http://www.theguardian.com/world/2015/nov/04/romanian-government-resigns-nightclub-fire-victor-ponta>.

[xv] "Nouvelles manifestations en Roumanie, alors que le bilan du drame de la discothèque s'alourdit". 2015. *Le Monde*, November 8.

http://www.lemonde.fr/europe/article/2015/11/08/nouvelles-manifestations-en-roumanie-alors-que-le-bilan-du-drame-de-la-discotheque-s-alourdit_4805271_3214.html.

